

OD 1972 R.

BRZESKI GRYF

WWW.GRYF.BRZESKO.PL

BIULETYN

NR 86

KWIECIEŃ

2025

Wielkanoc to czas odrodzenia się wiary
w siłę Chrystusa i drugiego człowieka.

Życzymy, aby święta Wielkanocne
przyniosły radość, wzajemną życzliwość
oraz obfitość darów niebios na każdy
nadchodzący dzień.

Niech Zmartwychwstanie, które niesie
odrodzenie, da siłę w pokonywaniu
trudności oraz napełni
Was pokojem i wiarą.

Za Zarząd
Mieczysław Mietła

Brzesko 20.04.2025 r.

17 marca 2025 r. – Spotkanie w Krakowie

W budynku Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie w poniedziałek, 17 marca br., odbyło się spotkanie krakowskiego oddziału BT „Gryf” z panią Barbarą Miszczyk przewodniczącą Małopolskiego Związku Regionalnych Towarzystw Kultury. Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń z pracy społecznej i regionalnej naszych stowarzyszeń. Przewodniczący Gryf Mieczysław Mietła poinformował zebranych o bieżącej pracy zarządu i propozycjach pracy dla Stowarzyszenia na najbliższe miesiące.

Stoją od lewej: prof. W. Sady, przew. MZRTK B. Miszczyk, E. Bartyzel, dr J. Gawlik, prof. J. Wyczesany, prezes BT GRYF M. Mietła, G. Gagattek, W. Bartyzel

W drugiej części spotkania zaprezentowany został ostatni wywiad przed śmiercią z ks. Franciszkiem Kostrzewą, rodowitym brzeszczaninem. Wywiad został nagrany przez Studio Kopernik działające przy Liceum Ogólnokształcącym w Brzesku. Wywiad przeprowadziła Gabriela Gagattek uczennica tegoż Liceum. Opiekę merytoryczną nad nagraniem sprawował dr Piotr Paweł Duda członek zarządu BT „Gryf”. Cały wywiad został wysłuchany przez obecnych z dużym zainteresowaniem. Po projekcji filmu rozpoczęła się ożywiona dyskusja. Podkreślono, że sam pomysł zrobienia wywiadu i jego poziom zasługuje na duże uznanie. Wśród obecnych na spotkaniu były osoby, które na swej drodze życiowej spotkały ks. F. Kostrzewę,

a w swoich wypowiedziach podkreślali jego pozytywne oddziaływanie na wiernych i szczególnie na młodzież. Stwierdzono zgodnie, że takich księży o takiej postawie i zachowaniu obecnie nam brakuje. Swoimi wspomnieniami o ks. F. Kostrzewie podzielili się m.in. prof. Włodzimierz Sady, dr J. Gawlik, prof. Janina Wyczęsany.

21 lutego 2025 r.

W piątek 21 lutego 2025 r. w sali Regionalnego Centrum Kulturalno Bibliotecznego w Brzesku odbyło się spotkanie wspomnieniowe poświęcone zmarłemu w 2020 r., pochodzącemu z Okocimia profesorowi Markowi Karwali – badaczowi poezji polskiej XX wieku, krytykowi sztuki i publicyście.

W wypełnionej po brzegi sali zebrali się bliscy, przyjaciele oraz ci, którzy cenili działalność przedwcześnie zmarłego Marka Karwali. Wśród zaproszonych na piątkowe spotkanie gości obecni byli m.in.: poeci Józef Baran i Adam Ziemianin, psycholog Jan Blecharz, a także profesorowie krakowskich uczelni, którzy wspominali zmarłego pięć lat temu profesora Karwałę. Gospodarzami spotkania byli: Ryszard Ożóg oraz Marek Latasiewicz.

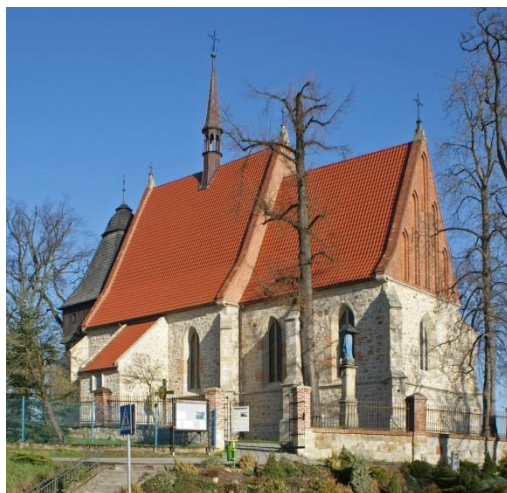
Obszerny artykuł przybliżający postać Profesora Marka Karwali zamieściliśmy w nr 69 Biuletynu Brzeski Gryf z marca 2020 r. Znajdziecie go Państwo, podobnie jak linki do filmu przedstawiającego sylwetkę Profesora, jak i relacji z trwającego prawie 2 godziny spotkania na naszej stronie internetowej www.gryf.brzesko.pl.

Zabytki Ziemi Brzeskiej wg Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce¹

DĘBNO

Kościół Parafialny p.w. św. Małgorzaty. Parafia istniała już w 1315 r. Obecny kościół wzniesiony został w 1500 r.. Orientowany. Murowany. Prezbiterium dwuprzęsłowe, zamknięte ścianą prostą, sklepienie krzyżowo z żebrami. Szersza nawa prostokątna, nakryta stropem drewnianym w 1903 r.. Przy prezbiterium od północy zakrystia z przedsionkiem. Przy nawie od południa kruchta, od zachodu kruchta-wieża. Tęcza ostrołukowa. Belka tęczy profilowana, na niej krucyfiks barokowy.

¹W kolejnych numerach Biuletynu Gryf prezentować będziemy Zabytki Ziemi Brzeskiej, jakie znalazły się Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce, tomie I *Województwo Krakowskie* pod redakcją doc. dr Jerzego Szablowskiego, zeszyte 3 *Powiat Brzeski* opracowanym przez Józefa E. Dutkiewicza. Katalog ten wydany był na początku lat 50. XX wieku przez Biuro Inwentaryzacji Zabytków Ministerstwa Kultury. Powiat Brzeski w roku 1951 obejmował nieco inny (większy) obszar niż ten w dniu dzisiejszym, ale prezentować będziemy tu wszystkie wymienione w tym katalogu zabytki. Większość zdjęć prezentowanych w tym rozdziale jest autorstwa Pana Marka Szorca, który udzielił zgody na ich publikację w naszym Biuletynie.

Na zewnątrz szkarpy i obiegający gzyms kapnikowy. W zgrubionym i nadwieszonym północnym murze nawy, schody na chór muzyczny. Dachy strome z gładkimi szczytami. Wieża prostokątna, do wysokości nawy murowana, wyżej drewniana, w formie nadwieszonej na kroksztynach izbicy (w izbicy belka z datą 1789); dach namiotowy zwieńczony dzwonowatą kopułką z ostrosłupowym nasadnikiem. Portale: trzy ostrołukowe profilowane, trzy ze schodowato przecinających się lasek i żłobków (typu tzw. Długoszowego); na jednym z nich herb Radwan. W nawie przy kruchcie kroksztyn kamienny dla podtrzymania empy chóru muzycznego. Tabernakulum ścienne we wschodnim murze prezbiterium, w formie framugi prostokątnej w ramie późnogotyckiej, z napisem. Zaplecki krzesła dla celebranta oraz drzwi na strych z desek polichromowanych (XVI w.). Epitafia marmurowe w ramach z piaskowca: 1. Kaspra Zoararda (zm. 1611 r.); 2. Jakuba z Porąbki 1644 r. Dzwon z 1777 r., ulany przez J. i T. Lechewerów.

Zamek. Wzniesiony między 1470—80 r. przez Jakuba Dębińskiego, kasztelana krakowskiego. Nieznaczne dodatki wykonane w XVII-XIX. Gruntowna restauracja od 1946 r.

Położony na wzniesieniu otoczonym fosą, z szeroko założonym systemem zalewowym. Murowany z cegły (układ polski, wzory rombowe z zendrówek), ze szczegółami architektonicznymi

i dekoracyjnymi z ciosu. Czworoboczny, piętrowy, zgrupowany dookoła prostokątnego dziedzińca. Skrzydła jednotraktowe, złączone narożnikami. Skrzydło zachodnie z dwiema izbami na parterze i jedną dużą salą na piętrze, flankowane na narożnikach basztami. Skrzydło wschodnie o trzech lokalnościach w każdej kondygnacji, z dwoma wykuszami od północy i południa; przy nim od wschodu pierwotnie budynek o zamknięciu wielobocznym (prawdopodobnie kaplica), którego część dolna zrekonstruowana została na dawnych fundamentach w 1946 r. Bok północnego dziedzińca zamknięty murem z bramą wejściową i skrzydłem mieszkalnym: we wschodniej części gotyckim, w zachodnim barokowym. W skrzydle południowym, w narożnikach od strony dziedzińca, klatki schodowe nie pierwotne (z XVII—XVIII w.), lecz na miejscu dawnych. Na parterze i w piwnicach sklepienia z XVI—XIX wieku, na piętrze pierwotnie pułapy belkowane. Dachy nowe. Dziedziniec otoczony na piętrze gankiem drewnianym.

Baszty u dołu okrągłe z gzymsem kapnikowym, u góry ośmioboczne, nadwieszane na kroksztynach, nakryte daszkami ostrosłupowymi. Wykusze prostokątne, górą nadwieszane na kroksztynach, z daszkami namiotowymi; na północy wokół okien bogata dekoracja późnogotycka, rzeźbiona w kamieniu: maswerki, gałęzie, herby Orzeł, Pogoń, Odrowąż (dwukrotnie) i monogram Chrystusa (dwukrotnie); południowy wykusz z ornamentowanym machikulem między

kroksztynami. Wykusz północny otwarty do wnętrza łukiem ostrym, profilowanym, opatrzonym znakiem kamieniarza, wykusz południowy łukiem trójlistnym, z profilowanym schodowatym obramieniem. Okna wykuszków wewnątrz w obramieniach gotyckich, przedzielonych międzyścieżami o plastycznej, częściowo figuralnej dekoracji: głowy i herb Gryf. Obramienia okienek baszt gotyckie, wewnątrz rozdzielone kolumnkami i kartuszami u góry. Pozostałe okna o charakterze renesansowym lub uszate barokowe z XVI—XVII wieku. Obramienia w skrzydłach wschodnim i zachodnim dekorowane na zewnątrz sgraffitami; na wyprawie napis *Simon* 1586, odnoszący się niewątpliwie do muratora krakowskiego *Jana de Simoni*, zapewne kierującego ok. 1586 r. przebudową zamczku dębińskiego. We wnękach większości okien kamienne ławy. Kilka portali gotyckich, ostrołukowych o nadprożach schodowatych z przecinających się lasek i żłobków (typu tzw. Długoszowego), z nich jeden z herbu Odrowąż. Kilka portali okrągło-łukowych fazowanych, kilka prostokątnych profilowanych, renesansowych z XVI—XVII wieku. Portal wejścia na dziedziniec z trójkątnym przyczółkiem, herbem Topór (Tarlów) i datą 1722. W ościeżach kilku okien pierwotna dekoracja malarska o charakterze roślinnym.

Figury przydrożne. Kamienne.

Posąg błogosławionej Kingi na postumencie z herbem Tarłów i płaskorzeźbioną Chustą św. Weroniki (1725 r.)

Posąg św. Jana Nepomucena z herbem Zadora oraz z płaskorzeźbami Spowiedzi i Wyzwolenia św. Piotra z więzienia (1775 r.);

Posąg św. Floriana na postumencie (XVIII wiek).

Posąg Chrystusa Frasobliwego na słupie z herbem Tarłów z I. połowy XVIII w.

Za zgodą właściciela portalu brzesko.ws i autora zdjęć zamieszczamy zdjęcia kapliczek z opublikowanego tam artykułu „Kapliczki przydrożne i świętki w południowej części Dekanatu Wojnickiego według Anny Marii Pieronek”.

ONI TWORZYLI HISTORIĘ ZIEMI BRZESKIEJ

Dr Mieczysław KOSSOWSKI

(26.12.1902 - 7.09.1987)

Dr Mieczysław Kossowski, urodził się 26 grudnia 1902 roku w Chrzanowie w rodzinie rzemieślniczej. Szkołę podstawową i średnią ukończył w Chrzanowie, uzyskując świadectwo dojrzałości w 1921 r. Ukończył studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i uzyskał 22 marca 1928 r. stopień doktora medycyny. Od 16 kwietnia 1928 r. do 31 maja 1931 r. pracował jako asystent w Państwowym Szpitalu Klinicznym kolejno na wszystkich oddziałach szpitalnych. Od 1 czerwca 1931 r. pracował jako lekarz powiatowy Starostwa Powiatowego w Krakowie, a następnie od 22 lutego 1932 r. do 30 listopada 1946 r., jako lekarz powiatowy Starostwa Powiatowego w Brzesku. Od 1 grudnia 1946 r. do 28 lutego 1953 r. pracował w Szpitalu Powiatowym w Brzesku jako ordynator oddziałów wewnętrznego, gruźliczego i dziecięcego. W tym czasie przez okres 2 lat pełnił obowiązki dyrektora szpitala. Od 1953 r. przez kilkanaście lat był lekarzem prosektorium Szpitali Powiatowych w Brzesku i Bochni oraz lekarzem sądowym. Od 1 marca 1947 r. do końca swojej kariery zawodowej był lekarzem zakładowym (przemysłowym) przy Zakładach Piwowarsko-Słodowniczych w Okocimiu.

Z małżeństwa z Heleną (ur. 28.06.1901 r., zmarłą 11.08.1987 r.) miał 2 dzieci: córkę Mieczysławę, ur. 16.06.1927 r., i syna Andrzeja ur. 10.05.1932 r.

Mieczysława, absolwentka brzeskiego liceum z 1945 r. ukończyła farmację, wyszła za mąż za Romualda Pabiana. Zmarła tragicznie 26.05.1962 r.

Andrzej, absolwent brzeskiego liceum z 1949 r., ukończył medycynę i wpisany został na okręgową listę lekarzy 1.01.1955 r. Specjalizację II stopnia z pediatrii uzyskał w 1960 r. Tytuł doktora nauk medycznych uzyskał na Śląskiej Akademii Medycznej w 1969 r. Zmarł w 19.11.2010 r.

Po rozpoczęciu pracy jako lekarz powiatowy Starostwa Powiatowego w Brzesku, dr Kossowski od 1932 do 1939 roku (do wybuchu II wojny światowej) był lekarzem szkolnym brzeskiego Gimnazjum..

*Zdjęcie z 1935 r. grona profesorskiego brzeskiego Gimnazjum od lewej rząd I: J. Gergovich, D. Piekosińska, ks. J. Opoka, dyr. dr St. Szeligiewicz, J. Kijak, J. Pinowska; rząd II: Cz. Nowicki, B. Kędzierski, Wł. Kuhnert, W. Zaufal, **dr M. Kossowski – lekarz szkolny**, Wł. Glodt; rząd III: W. Zajczkowski, dr E. Drapich, J. Gardziel, Ignacy Patolski*

Grupa sióstr i działaczy PCK z Brzeska na uroczystościach w Szczepanowie w r. 1936. Pośrodku siedzi dr Mieczysław Kossowski, działacz PCK.

Dr Mieczysław Kossowski był jednym z aktywistów Polskiego Czerwonego Krzyża na terenie ziemi brzeskiej, organizatorem wielu szkoleń w zakresie zarówno higieny jak i zagadnień pierwszej pomocy. Był wieloletnim przewodniczącym Powiatowego Zarządu PCK (1935-1945).

Kurs sanitarno – ratowniczy zorganizowany w latach trzydziestych przez PCK w Brzesku i aktywne Koło PCK w Szczepanowie. Siedzi w pierwszym rzędzie, drugi od prawej dr Mieczysław Kossowski – lekarz z Brzeska, działacz PCK, obok ks. Władysław Mondala – proboszcz szczepanowski.

W swoim pamiętniku Bronisława Stankowska opisała na gorąco swoje wrażenia z dni poprzedzających wybuch wojny i pierwszych dni wojny: *...Teraz idę do Ośrodka. Było tu już wiele dziewczynek i wszystkie, jak przypuszczałam z liceum, to znaczy jedne były tego roku po maturze, no i my z II licealnej. Wreszcie wchodzi p. Kossowski, lekarz powiatowy. Przywitał się z nami, siada przy stole, obok pani Barylska. Zaczyna się zebranie. Doktor mówił wiele. O obronie gazowej, o ratownictwie, o punktach sanitarnych.*

Pani Zofia Kraj tak wspomina koniec lat 30. XX wieku: *Jako harcerka zostałam przeszkolona w 1938 i 1939 roku na kursach w gimnazjum z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Na wypadek wojny lekarz powiatowy, dr Mieczysław Kossowski z Brzeska, powołał szereg harcerek z miejscowego gimnazjum do niesienia pomocy.*

*To zdjęcie posiada na odwrocie dedykację: „Wielmożnemu Panu dr Mieczysławowi Kossowskiemu na pamiątkę kursu PCK w Brzesku od 16 czerwca do 5 lipca 1934 r.” Na zdjęciu siedzą od lewej: kpt. WP Ryczek, powiatowy komendant PW i WF, prof. Patolski, dyrektor gimnazjum – dr Stanisław Szeligiewicz, dr Brzeski, Wł. Baranowski, NN, Czesław Nowicki – prezes PCK, **dr Mieczysław Kossowski**, burmistrz – Franciszek Soja, NN.*

*Rok 1938. Drużyna ratownicza PCK przy gimnazjum w Brzesku po odbytym kursie. Pierwszy z prawej siedzi **dr Mieczysław Kossowski**.*

Wielu uczestników ratowania ofiar bombardowania pociągów na stacji Brzesko-Okocim w pierwszych dniach 1939 r., w swoich

wspomnieniach przywołuje dr Kossowskiego jak tego, dzięki którego zimnej krwi, energii i wiedzy medycznej, zawdzięcza życie wiele rannych wtedy osób.

Relacja p. Zofii Wawrykiewicz (wtedy członkini i siostra społeczna PCK): *...Rannych podczas bombardowania pociągu ewakuacyjnego w lesie slotwińskim opatrywano doraźnie na miejscu. Odbywało się to pod kierunkiem lekarza z Brzeska, doktora Mieczysława Kossowskiego. Następnie przewożono ich do Ośrodka Zdrowia w Brzesku, gdzie zaimprovizowano szpital, zajmując na ten cel również budynek Wydziału Powiatowego przy ulicy Mickiewicza 15.*

Z Pamiętnika Wojciecha Góry, sekretarza Wydziału Powiatowego w Brzesku w roku 1939. *Przy końcu stycznia 1940 r. landrat dr Langer zapowiedział nam, że w najbliższych dniach przybędzie do Brzeska transport Polaków wysiedlonych z Poznania.Bez dalszej dyskusji powołano Komitet Pomocy WysiedlonymDr Kossowski oddał do dyspozycji komitetu dwie kuchnie polowe, naczynia kuchenne, nakrycia stołowe i zapas lekarstw, stanowiących własność Powiatowego Zarządu PCK.*

W opinii przygotowanej przez Dyрекcję i Radę Zakładową OZPS w październiku 1956 r. dla Prezydium PRN, przeczytać można: *...Dr Kossowski zatrudniony w naszym zakładzie, jako lekarz przyzakładowy od 1 lutego 1949 r., przez cały okres zatrudnienia wykazał się jako uczciwy i oddany swej pracy lekarz, a swoim właściwym stosunkiem i ofiarnością pozyskał sobie zaufanie i szacunek załogi, której służył pomocą lekarską o każdej porze dnia i nocy....*

Dr Mieczysław Kossowski zmarł 7 września 1987 r. niespełna miesiąc po śmierci swojej żony Heleny. Spoczywa w grobowcu na cmentarzu parafialnym na Salwatorze w Krakowie, obok swojej Żony, Córkę Mieczysławy i Syna Andrzeja. W grobowcu tym spoczywają też Romuald, mąż Mieczysławy i dwoje ich dzieci Lucyna i Andrzej.

Na podstawie dokumentów: z Archiwum Browaru OKOCIM, Cmentarza P arafialnego na Salwatorze w Krakowie i Kronik Miasta Brzeska Jana Burlikowskiego.

Redakcja Biuletynu GRYF: Mieczysław Mietła i Jerzy Ożegalski

Oprawa graficzna Biuletynu GRYF: Mateusz Zięba

Zachęcamy do odwiedzenia naszej strony internetowej www.gryf.brzesko.pl

Znajdziecie tam Państwo m.in. galerie zdjęć związane z tekstami zamieszczonymi w Biuletynie